

XÂY DỰNG VĂN HÓA Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

THS. HÒ NGỌC VINH^(*)

Tóm tắt: Trong quá trình đổi mới và hội nhập quốc tế, xây dựng văn hóa là một trong những vấn đề có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, vừa mang tính cấp bách, vừa mang tính lâu dài. Vì vậy, muốn xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành thành phố văn minh, hiện đại, nghĩa tình, nhất thiết phải quan tâm xây dựng văn hóa, phát huy vai trò to lớn của văn hóa đối với sự phát triển của Thành phố.

Từ khóa: Thành phố Hồ Chí Minh; văn hóa; hiện đại

1. Đặt vấn đề
Sinh thời, Hồ Chí Minh coi văn hóa là đời sống tinh thần của xã hội, thuộc kiến trúc thượng tầng. Người nhấn mạnh: "Trong công cuộc kiến thiết nước nhà có bốn vấn đề chú ý đến cùng, phải coi trọng ngang nhau: chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội"⁽¹⁾. Vì vậy, văn hóa không thể đứng ngoài mà phải ở trong kinh tế, chính trị và ngược lại kinh tế, chính trị cũng trong văn hóa. Chính trị mở đường cho văn hóa phát triển và đến lượt mình, văn hóa góp phần thực hiện nhiệm

vụ chính trị. Kinh tế quyết định việc xây dựng phát triển văn hóa, nhưng văn hóa không thể đứng ngoài, mà phải ở trong kinh tế, thúc đẩy xây dựng, phát triển bền vững kinh tế.

Trong thực tiễn cách mạng Việt Nam, văn hóa không chỉ đóng vai trò quan trọng trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, mà còn có ý nghĩa to lớn, góp phần xây dựng, phát triển kinh tế, tạo ra của cải vật chất, bảo đảm đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân.

Trong suốt chiều dài lịch sử, Thành phố Hồ Chí Minh đã trở thành nơi hội tụ, giao lưu của nhiều nền văn hóa lớn trên thế giới, là giao điểm của các luồng văn minh Đông - Tây. Trong bối cảnh ấy, nhân dân Thành phố đã làm nên bản sắc và truyền thống anh hùng của mình. Đó là truyền thống giữ gìn, phát huy

^(*) NCS. Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

các giá trị văn hóa dân tộc, tiếp thu chọn lọc các giá trị văn hóa nhân loại và xây dựng, định hình giá trị văn hóa Sài Gòn - Thành phố Hồ Chí Minh. Nhà nghiên cứu Trần Bạch Đằng nhận xét: “Lịch sử phát triển của thành phố chúng mình rằng nhân dân thành phố đã giữ vững và phát huy những giá trị tốt đẹp của dân tộc như: yêu nước, thương nòi; đoàn kết, thống nhất, kiên cường trong đấu tranh dựng nước và giữ nước; coi trọng nhân nghĩa; biết hội nhập văn hóa để phát triển...”⁽²⁾.

Những giá trị truyền thống tốt đẹp của văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh càng được phát huy một cách sinh động và sáng tạo trong thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế, vì mục tiêu xây dựng Thành phố văn minh, hiện đại, nghĩa tình. Bên cạnh đó, việc xây dựng văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh vẫn còn những mặt hạn chế cần được khắc phục. Vì vậy, nghiên cứu vấn đề xây dựng văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay có ý nghĩa khoa học và thực tiễn sâu sắc.

2. Thực trạng xây dựng văn hóa ở Thành phố Hồ Chí Minh

- Chủ trương của Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh về xây dựng văn hóa

Nhận thức rõ vị trí, vai trò quan trọng của văn hóa đối với sự phát triển kinh tế - xã hội, thời gian qua, Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh luôn quan tâm xây dựng, phát triển văn hóa. Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh đã khẳng định: “luôn xem trọng nhiệm vụ xây dựng, phát triển văn hóa, xác định phát triển kinh tế là nhiệm vụ trung tâm, xây dựng Đảng là then chốt, xây dựng văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội”⁽³⁾. Từ đó, vận dụng sáng tạo nhằm hiện thực hóa tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam về xây dựng văn hóa gắn với tình hình thực tiễn, yêu cầu phát triển của Thành phố. “Trong quá trình hội nhập và phát triển, Thành phố luôn gắn kết việc phát triển đồng thời với việc bảo tồn các loại hình văn hóa và di sản văn hóa trong định hướng nghệ thuật, đổi sáng xây dựng lối sống văn hóa, văn minh đô thị”⁽⁴⁾.

Thực hiện tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng nền văn hóa dân tộc và quán triệt Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII (năm 1998) về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, Thành ủy Thành phố đã ban hành Chương trình hành động số 19-CTrHĐ/TU ngày 24/10/1998 thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII, gồm 05 chương trình: về xây dựng con người trong giai đoạn phát triển mới; về bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa; về nâng cao kiến thức lãnh đạo và quản lý văn hóa; xây dựng và hoàn thiện thể chế văn hóa; về phát triển văn học và nghệ thuật.

Có thể thấy, tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của văn hóa ngày càng được nhận thức rõ hơn, sâu sắc hơn trong Nghị quyết số 33-NQ/TW, ngày 09/6/2014 của Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước: “Văn hóa phải được đặt ngang hàng với kinh tế, chính trị, xã hội”, “phát triển hài hòa giữa kinh tế với văn hóa; cần chú ý đầy đủ đến yếu tố văn hóa và con người trong phát triển kinh tế”⁽⁵⁾. Từ đó, Nghị quyết khẳng định: “Xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, thấm nhuần tinh thần dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học. Văn hóa thực sự trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội, là sức mạnh nội sinh quan trọng bảo đảm sự phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc...”⁽⁶⁾.

Để triển khai hiệu quả Nghị quyết số 33-NQ/TW, Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh đã ban hành Chương trình hành động số 45-CTrHĐ/TU, ngày 21/6/2015 về “*Thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW của Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*”. Trong đó, chương trình tập trung thực hiện 06 nhiệm vụ quan trọng: xây dựng

con người Thành phố phát triển toàn diện; xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh; xây dựng văn hóa trong chính trị và kinh tế, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động văn hóa; phát triển công nghiệp văn hóa đi đôi với xây dựng, hoàn thiện thị trường văn hóa Thành phố, chủ động hội nhập quốc tế văn hóa và tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại.

Nhằm cụ thể hóa trong quá trình thực hiện, Ủy ban nhân dân Thành phố đã ban hành Quyết định số 5338/QĐ-UBND, ngày 21/10/2015 về Kế hoạch thực hiện Chương trình số 45-Ctr/TU, ngày 21/6/2015 của Thành ủy về thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW. Nội dung Kế hoạch triển khai thực hiện 06 vấn đề lớn về xây dựng văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh, gồm: xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, xây dựng công dân Thành phố Hồ Chí Minh văn minh, lịch sự, nhân ái, nghĩa tình; xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh từ gia đình, địa phương, cộng đồng, cơ quan, đơn vị và Thành phố; xây dựng văn hóa trong kinh tế, trong đó tập trung xây dựng và hình thành văn hóa doanh nghiệp, văn hóa doanh nhân tại Thành phố Hồ Chí Minh; nâng cao chất lượng, hiệu quả trong hoạt động văn hóa; phát triển công nghiệp văn hóa đi đôi với xây dựng, hoàn thiện thị trường văn hóa Thành phố; chủ động hội nhập quốc tế về văn hóa, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, trong đó cần bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa của dân tộc, đặc trưng của Thành phố, đồng thời tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa thế giới. Mặt khác, Thành phố cần chủ động hợp tác văn hóa với các nước, chú trọng truyền bá văn hóa Việt Nam; giới thiệu hình ảnh, văn hóa và con người Thành phố Hồ Chí Minh với bạn bè quốc tế.

Bên cạnh đó, Thành phố Hồ Chí Minh còn xây dựng và thực hiện nhiều kế hoạch, chương trình cụ thể về lĩnh vực văn hóa, nhằm hướng đến xây dựng con người Thành phố với tư tưởng, đạo đức, lối sống và đời sống văn hóa lành mạnh, đồng thời mang những nét đặc trưng nhân ái, nghĩa tình. Quá trình xây dựng, phát triển văn hóa Thành phố

đã huy động cả hệ thống chính trị cùng mọi tầng lớp nhân dân tham gia, mang lại những thành tựu to lớn, góp phần quan trọng vào sự phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố thời gian qua.

- Những thành tựu đạt được

Thời gian qua, lĩnh vực văn hóa của Thành phố Hồ Chí Minh đã đạt được nhiều thành tựu to lớn. Thành phố không chỉ là một trong những trung tâm về kinh tế, mà còn là trung tâm lớn về văn hóa, giáo dục - đào tạo, khoa học và công nghệ của cả nước. "Năm 2018, Thành phố Hồ Chí Minh với mức tăng trưởng tổng sản phẩm trên địa bàn ước đạt 8,3%, tỷ trọng quy mô kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh hiện đã chiếm 23,97% so với quy mô kinh tế cả nước"⁽¹⁾. Thành phố tiếp tục phát huy vai trò là đầu tàu kinh tế của cả nước, đóng góp lớn nhất cho ngân sách đất nước.

Cùng với sự phát triển kinh tế, nhiều nội dung xây dựng, phát triển văn hóa được đề ra và thực hiện, mục tiêu xây dựng văn hóa theo hướng văn minh, giữ gìn, phát huy bản sắc dân tộc và các giá trị văn hóa mang nét đặc trưng của Thành phố. Văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh thể hiện rất rõ hai yếu tố: tinh hội tụ và tinh lan tỏa. Hội tụ là sự đa dạng về văn hóa, tin ngưỡng, phong tục, tập quán của người dân nhiều vùng miền nhưng lại thống nhất trong tinh thần đoàn kết, đồng lòng vì một tương lai tốt đẹp và sự phát triển của Thành phố; là trung tâm về văn hóa cùng sự phát triển mạnh trên các lĩnh vực giáo dục - đào tạo, khoa học và công nghệ, sáng tác văn học - nghệ thuật, báo chí, xuất bản, biểu diễn... đã thu hút một lực lượng lớn trí thức, văn nghệ sĩ từ khắp nơi đến định cư, phát triển nghề nghiệp, kể cả văn nghệ sĩ, trí thức người Việt Nam trước đây định cư ở nước ngoài.

Bên cạnh đó, văn hóa thành phố có sự lan tỏa mạnh mẽ. Thành phố Hồ Chí Minh là nơi khởi đầu và thực hiện những phong trào văn hóa - xã hội có ý nghĩa to lớn, có sức lôi cuốn, lan tỏa mạnh mẽ trong cả nước, như: chương trình xây dựng khu phố văn hóa, phong trào

chăm lo cho người nghèo; quyền góp ủng hộ cho đồng bào bị thiên tai, lũ lụt; xây dựng nhà tình thương, tình nghĩa, chương trình ngôi nhà mơ ước cho người nghèo, vận động nhân dân không xả rác xuống kênh mương; chương trình mùa hè xanh, kỳ nghỉ hồng của lực lượng thanh niên, học sinh, sinh viên đã giúp đỡ, chia sẻ và hiến máu cứu giúp nhiều người... Có thể thấy, sự nghiệp xây dựng văn hóa của Thành phố Hồ Chí Minh có nhiều chuyển biến tích cực, đời sống văn hóa tinh thần, mức hưởng thụ văn hóa của nhân dân được nâng cao, nhiều sản phẩm văn hóa ra đời kịp thời đáp ứng nhu cầu của nhân dân. “Hoạt động văn hóa, lễ hội diễn ra phong phú, đa dạng, nhiều chương trình văn hóa nghệ thuật, quy mô, chất lượng, vừa thực hiện nhiệm vụ chính trị, vừa đáp ứng nhu cầu thưởng thức nghệ thuật của công chúng”⁽⁸⁾.

Bên cạnh đó, Thành phố còn có nhiều sự kiện văn hóa, lễ hội lớn thu hút sự quan tâm của du khách trong nước và du khách quốc tế đến tham quan, như: Giỗ Tổ Hùng Vương; Hội sách Thành phố Hồ Chí Minh, Đường hoa - Đường sách Nguyễn Huệ, Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ, Lễ hội Nguyên tiêu Quận 5, Chợ hoa xuân trên bến dưới thuyền bên Bình Đông Quận 8...; nhiều liên hoan ca mùa nhạc, hội diễn văn hóa, văn nghệ được tổ chức vừa góp phần quảng bá, gìn giữ, phát huy giá trị văn hóa dân tộc, có tác dụng định hướng và nâng cao thị hiếu thẩm mỹ cho người dân Thành phố. Đồng thời, phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” được thực hiện, trở thành nếp sống, sinh hoạt văn hóa, văn minh, nghĩa tình, nhân ái, được nhân dân đồng tình, hưởng ứng, đồng thời đã góp phần khơi gợi tình cảm đoàn kết, tin tưởng và ngoài đường lòng yêu nước trong nhân dân.

- Một số hạn chế

Bên cạnh những thành tựu đạt được, quá trình xây dựng văn hóa của Thành phố Hồ Chí Minh còn có những mặt tồn tại, hạn chế, thể hiện: “Việc xây dựng tư tưởng, đạo đức, lối sống còn nhiều khó khăn, hạn chế, chưa định

hình được hình mẫu con người văn hóa trong thời đại mới”⁽⁹⁾; chất lượng giáo dục đào tạo còn thấp, chưa tương xứng với yêu cầu phát triển và hội nhập; khoa học và công nghệ chưa thật sự là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội. Một số vấn đề văn hóa - xã hội đáng báo động như: tình trạng một bộ phận không nhỏ cán bộ đảng viên và nhân dân suy thoái đạo đức, chạy theo lối sống thực dụng, quay lưng với những giá trị truyền thống của dân tộc, đề cao lợi ích kinh tế, coi nhẹ các giá trị văn hóa truyền thống.

Thực tiễn đời sống xã hội Thành phố Hồ Chí Minh trong những năm gần đây cho thấy, kinh tế có sự phát triển nhanh, góp phần to lớn vào sự phát triển chung của đất nước. Đời sống vật chất của nhân dân được nâng lên, nhưng đời sống tinh thần lại có không ít những biểu hiện tiêu cực, đáng báo động, như: sự thờ ơ, vô cảm, bàng quan trước cộng đồng, tâm lý sinh ngoại, tôn sùng vật chất, tệ nạn xã hội, tội phạm ngày càng trẻ hóa, mạnh dạn, phức tạp; sức đề kháng của văn hóa không đủ mạnh trước sự xâm nhập của các yếu tố ngoại lai, tiêu cực... Mặt khác, sự phát triển văn hóa ở Thành phố vẫn chưa tương xứng với tiềm năng, chưa tạo được sự đột phá cho yêu cầu phát triển và hội nhập quốc tế của Thành phố. “Mặc dù Thành phố đã có nhiều chủ trương, giải pháp xây dựng văn hóa trong chính trị và kinh tế nhưng kết quả chuyển biến chậm, chưa có nhiều giải pháp đột phá nhằm nâng cao hiệu quả tương ứng phát triển kinh tế”⁽¹⁰⁾.

+ *Trong lĩnh vực văn hóa giáo dục* của Thành phố Hồ Chí Minh, mặc dù được sự đầu tư lớn, nhưng chất lượng giáo dục vẫn còn thấp. Giáo dục đào tạo chủ yếu coi trọng việc cung cấp kiến thức, tay nghề; chưa coi trọng đúng mức việc giáo dục nhân cách con người. Việc giáo dục đạo đức, truyền thống văn hóa, lịch sử được khuyến cáo nhiều lần nhưng vẫn còn thiếu hiệu quả; chưa xây dựng được chuẩn mực văn hóa, bình mẫu văn hóa trong giáo dục và đào tạo thế hệ trẻ. Chương trình học

được cho là nặng nề, quá tải, nhưng lại không có sự thay đổi, phát sinh việc dạy thêm, học thêm tràn lan; việc học quá chú trọng vào thi cử, hơn là để làm người, làm việc. Việc mở cửa, thu hút nhiều loại hình trường lớp, nhất là các trường học có yếu tố nước ngoài để tiếp thu những yếu tố tiên tiến của thế giới, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao và đa dạng của nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh là cần thiết, song việc quản lý còn những bất cập, chưa thật chặt chẽ, dẫn đến những hạn chế trong việc thực hiện đường lối giáo dục của nước ta. Mặt khác, ở một số trường lớp biểu hiện "thương mại hóa" giáo dục ngày càng thể hiện khá rõ. Chất lượng giáo dục còn thấp đã ảnh hưởng đến chất lượng nguồn nhân lực của Thành phố, làm giảm đi tính cạnh tranh, năng suất lao động thấp, thiếu tự tin về ngoại ngữ trong hội nhập khu vực và quốc tế.

+ Về văn hóa - văn nghệ, còn những mặt hạn chế, bất cập. Tuy số lượng sáng tác nhiều, nhưng chất lượng các tác phẩm văn hóa - nghệ thuật chưa cao, chưa đáp ứng yêu cầu của xã hội; chưa có những tác phẩm mang giá trị tư tưởng, nghệ thuật lớn, xứng tầm với công cuộc hội nhập và phát triển của Thành phố Hồ Chí Minh. Tinh định hướng về tư tưởng, nghệ thuật, thẩm mỹ, nhân văn, hướng thiện chưa được cơ quan văn hóa, nghệ thuật, xuất bản, báo chí chú trọng. Trên lĩnh vực báo chí, xuất bản, sách báo truyền thông đang giảm vai trò rõ rệt, thay vào đó là sự phổ biến của sách báo qua mạng; thông tin đăng tải khá phức tạp, nhiều thông tin sai lệch, thiếu kiểm chứng, xuất hiện tràn lan; tin bài mang tính giật gân, gây hiệu ứng tiêu cực đến xã hội được thực hiện thường xuyên, nhắm đến tính thương mại hơn là tính giáo dục, định hướng xã hội. Trong khi đó, những bài viết về những gương người tốt, việc tốt còn ít chia sẻ, chưa tạo ra sự lan tỏa thường xuyên. Hệ thống thiết chế văn hóa của Thành phố phát triển chậm, chưa đồng bộ, chủ yếu dựa vào vốn cũ có sẵn. "Những bộ môn nghệ thuật dân tộc cần được bảo tồn như cái lương, hát bộ, cải lương tài tử,

múa rối nước gặp nhiều khó khăn, cơ sở vật chất thiếu thốn, xuống cấp, thiếu sự quan tâm đầu tư chiến lược, lâu dài... Sau gần 40 năm giải phóng, Thành phố Hồ Chí Minh chưa xây dựng được một công trình nào đạt chuẩn về biểu diễn nghệ thuật đỉnh cao, công trình mang tính biểu trưng cho văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh hoặc các sự kiện văn hóa nghệ thuật tầm cỡ quốc tế"⁽¹¹⁾.

+ Về văn hóa đời sống của Thành phố Hồ Chí Minh trong những năm gần đây vẫn còn những hạn chế, bất cập: "việc thực hiện các phong trào và danh hiệu văn hóa có nơi còn hình thức, thiếu thực chất"⁽¹²⁾, hoặc có những nơi triển khai rập khuôn, thiếu sự sáng tạo; môi trường văn hóa có mặt bị ảnh hưởng bởi các tệ nạn xã hội và sự xâm nhập của các sản phẩm phi văn hóa, độc hại, các trào lưu văn hóa bên ngoài không phù hợp; các tệ nạn xã hội diễn ra còn nhiều; môi trường học đường ở một số nơi thiếu lành mạnh; tình trạng bạo lực gia đình, bạo hành, xâm hại phụ nữ, trẻ em, vi phạm pháp luật, tệ nạn ma túy, cướp giật diễn ra nghiêm trọng, gây tâm lý bất an trong nhân dân.

Mặt khác, các thiết chế văn hóa và sự bường thụ văn hóa giữa nội thành với ngoại thành, giữa các tầng lớp nhân dân, nhất là công nhân còn quá chênh lệch. Các loại hình văn hóa, như ca nhạc, quán bar, vũ trường, karaoke nở rộ, phần lớn nặng về kinh doanh, ít quan tâm đến khía cạnh văn hóa nên gần như không có tác động tích cực đến đời sống văn hóa. Mặt khác, việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc hiếu, hi ở một số nơi của Thành phố còn hạn chế: lãng phí, phô trương về thời gian, tiền bạc; tình trạng ô nhiễm không khí, ô nhiễm tiếng ồn gây ảnh hưởng cuộc sống trong cộng đồng, làm hạn chế việc xây dựng nếp sống văn minh đô thị.

3. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng văn hóa ở Thành phố Hồ Chí Minh

Thứ nhất, xây dựng chiến lược phát triển văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh, trong đó, nhận thức sâu sắc vị trí, vai trò của văn hóa

Xây dựng văn hóa luôn là sự nghiệp lâu dài, khó khăn, đòi hỏi phải có tầm nhìn xuyên suốt với chiến lược nhất quán để giữ vững, phát huy vai trò của văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội. Đồng thời, cần có những chính sách, những bước đi cụ thể, thận trọng, phù hợp với thực tiễn Thành phố Hồ Chí Minh đặt ra trong từng giai đoạn nhất định. Khi đã xác định Thành phố Hồ Chí Minh là đầu tàu của nền kinh tế cả nước, thì trước hết văn hóa phải là “động cơ chính” tạo xung lực mạnh mẽ cho đầu tàu đó tiến về phía trước. Văn hóa là một trong những nhân tố trụ cột tạo nên sự phát triển bền vững của Thành phố.

Thứ hai, phát huy nhân tố con người trong xây dựng văn hóa ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Nói đến văn hóa là nói đến con người, xây dựng văn hóa gắn liền với con người. Mục đích của sự nghiệp xây dựng văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh là để phục vụ cho người dân Thành phố. Đồng thời, người dân Thành phố cũng là chủ thể của văn hóa, là động lực thúc đẩy những nguồn lực còn lại trong xây dựng văn hóa nói riêng và đời sống xã hội của Thành phố nói chung. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đúc kết: “Muốn xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội, phải có con người xã hội chủ nghĩa và có tư tưởng xã hội chủ nghĩa”⁽¹³⁾. Nhân tố con người ở Thành phố Hồ Chí Minh cũng không nằm ngoài quy luật đó. Muốn xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh văn minh, hiện đại, nghĩa tình thì trước hết con người Thành phố phải xây dựng lối sống văn minh, thượng tôn pháp luật, phát huy tính năng động, sáng tạo, dễ thích nghi, dám nghĩ, dám làm, sống có trách nhiệm với cộng đồng, có tinh thần nghĩa hiệp, yêu thương, giúp đỡ mọi người.

Thứ ba, cần giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa dân tộc, những giá trị đặc sắc của văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh, đồng thời tiếp thu những giá trị văn hóa mới, tiến bộ

Thành phố Hồ Chí Minh với vị trí cửa ngõ giao lưu khu vực và quốc tế, đón nhận

không ít người dân từ trong và ngoài nước đến du lịch, sinh sống, làm việc. Mỗi thành phần, cộng đồng dân cư trong và ngoài nước đến đây, mang theo những giá trị văn hóa riêng, dù ít hay nhiều cũng góp phần làm cho bức tranh văn hóa Thành phố thêm đa dạng, phong phú, tạo cho văn hóa Thành phố những sắc thái riêng trên nền tảng văn hóa truyền thống của dân tộc. Việc kế thừa, phát huy truyền thống văn hóa dân tộc và tiếp thu những giá trị văn hóa mới, tiến bộ, chính là thực hiện tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa trong sự nghiệp xây dựng văn hóa ở Thành phố hiện nay, góp phần vào mục tiêu xây dựng Thành phố có chất lượng sống tốt, văn minh, hiện đại, nghĩa tình□

(1) Hồ Chí Minh, *Về công tác văn hóa văn nghệ*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1997, tr.64

(2) Trần Bạch Đằng, *Văn hóa – động lực phát triển kinh tế, xã hội*, tham luận tại Hội thảo: “*Văn hóa và phát triển trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở Thành phố Hồ Chí Minh*”, ngày 16/4/1998

(3), (8), (9), (10) và (12) Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh, *Báo cáo sơ kết 05 năm thực hiện Nghị quyết 33-NQ/TW, về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*, 2019, tr.1, 6, 12 và 9

(4) Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh, *Kỷ yếu Hội thảo khoa học: “50 năm Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh thực hiện Di chúc thiêng liêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh”*, 2019, tr.237

(5) và (6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết số 33-NQ/TW, ngày 09/6/2014 của Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*

(7) <http://tphcm.chinhphu.vn>

(11) Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh, *Báo cáo tổng kết 15 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII*, 2013, tr.17

(13) Hồ Chí Minh *Toàn tập*, t.10, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tr.15